

Højesteret 350 år

Af Ditlev Tamm

*Tale ved middag på Glyptoteket den 14. februar 2011
i anledning af Højesterets 350 års jubilæum.*

Det sker ikke så ofte, at der er festivitas omkring danske domstole. I Sydeuropa kender man til festlige åbninger af retsåret med dommere iført farverige kapper og kalotter og behængt med hermelin og guldsnore. Lidt onskabsfuldt kunne man måske fristes til at spørge, om det nu også altid er sådan, at der i de lande, hvor der er tradition for så megen højtidelighed omkring domstolene, er så meget at feste for. Men flot ser det jo ud, og det fortælles endda, at præsidenten for USA's Højesteret William Rehnquist blev så betaget af dette skue af europæiske kolleger fra, hvad han måtte anse som mindre betydningsfulde domstole, at han fik fabrikeret nogle ekstra guldstriber til sin sorte højesteretsdommerkappe, så han kunne være med. Her i landet er kapperne heller ikke er så festlige, at det gør noget, og generelt må vi nok konkludere, at hvis det er fest, vi går efter, så er domstolene næppe det rette sted at søge. Undtagelsen er Højesteret og denne aften, hvor Højesteret fejrer sin 350 års fødselsdag, så der er grund til at nyde det, men også til et øjeblik, inden festen slutter, at reflektere over festens genstand, som jo ikke i den forstand er nogen af de her tilstedeværende, men derimod en 350 år gammel institution.

Jeg er blevet bedt om at udbringe og motivere en skål for Højesteret. Jeg vil derfor fremhæve nogle få træk ved retten, som hører med i billedet af den institution, som vi fejrer. Det er nemlig ikke uden videre en fordel for en ret at være meget gammel og slet ikke, når historien som i dette tilfælde går helt tilbage til enevældens første år, hvor retten måtte sluge nogle kameler for at overleve i et samfund, hvor det sidste ord ikke var rettens, men kongens. Kongen var retten. Hans stol stod som regel tom, men advokater henvendte sig til den "Stormægtigste, allernådigste Arve-Herre og Konge" og ikke til den "Hæderværdige Højesteret". Kun

den ene gang om året, når retten i marts blev festligt indviet, var kongen til stede, herolder forkyndte i byen, at Højesteret åbnedes, og der var faktisk fest. Det blev afskaffet sammen med enevælden, og det var jo egentlig lidt synd for dermed forsvandt den sidste ydre festivitas omkring retten, som efter 1849 slet ikke havde helt let ved at finde sine ben nu, hvor man ikke længere var ”Kongen”.

Det er ikke altid så let for en gammel institution at være med på det nye, og Grundloven af 1849 gjorde ikke meget stads af Højesteret endsige fortalte, hvad rettens plads egentlig var i det nye system, der byggede på magtens tredeling. Højesteret har selv undertiden lidt famlende måtte finde sig til rette under nye vilkår eller i meget specielle situationer som eks. retsopgøret efter besættelsen, uden at få hjælp og undertiden også uden helt at kunne overskue situationen. På den måde er der noget menneskeligt ved Højesteret, retten skal selv finde ud af det, og som regel er det jo gået meget godt, men der er også et og andet, som måske burde have været anderledes, hvis man nu havde vidst dengang, hvad man ved i dag, og, som det gælder de fleste, er usikkerheden størst, når det gælder nye udfordringer eller noget uvant.

Retten har været og er diskret og optræder nødigt som den tredje statsmagt, og gør den det, da som den ”mindst farlige” af de tre. Men samtidig er denne diskretion måske også rettens fineste egenskab. I gamle dage stod retten i skyggen af kongemagten. Det gør den ikke mere, men det er tydeligt, at der ikke i Danmark er samme bevågenhed omkring dommerudnævnelser eller rettens afgørelser som i mange andre lande. Ingen er dog heller i tvivl om, at denne diskretion omkring retten modsvares af saglighed. Retten respekterer grænsen mellem jura og politik og ved, at den ingen legitimitet har, når det gælder beslutninger, der bør træffes politisk, og det skaber den tillid til Højesteret, som nok er rettens vigtigste gode.

Lige som det gælder festligheder omkring retsårets begyndelse, er der også, når det gælder Højesterets position i det danske samfund, langt fra Prins Jørgens gård til US Supreme Court eller andre udenlandske domstole, der godt kan

lide at vise deres betydning. Styrken i den danske Højesterets afgørelser er, at man ved, at det ”sidste ord” bliver sagt ud fra saglige vurderinger og - det følgende er ment som en kompliment - så nogenlunde kompetent juridisk, som det kan blive i dette land. Politikere kommer og går, men Højesteret består. Det er rettens sande styrke, og det er den, som gør, at der er noget at fejre, når et skarpt hjørne rundes som i dag.

Det er i dag den 14. februar, og næppe mange forbinder denne dag med Højesteret, men snarere med den mindre kendte Skt. Valentin, hvis dag i den engelsksprogede verden er blevet en dag, hvor mennesker der holder af hinanden udveksler gaver og søde ord. Og det vil jeg også slutte med at gøre. Ikke at jeg ikke synes, at Højesteret er noget at råbe hurra for, men jeg vil i første omgang indskrænke mig til at bede forsamlingen med mig om at hæve glasset og ønske os alle sammen tillykke med, at vi i dette land har en Højesteret, som vi kan have tillid til. Og hvis vi nu alligevel synes, at det er da noget at råbe hurra for, så lad os gøre det
– Retten længe leve!